

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
 Allmänna avdelningen

DOM
 2012-03-13
 Meddelad i
 Stockholm

Mål nr
 25844-11
 Enhet 15

SÖKANDE

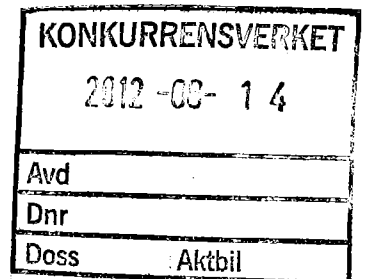
Securitas Sverige AB, 556108-6082
 Box 12516
 102 29 Stockholm

Ombud: Advokat Carl Bokwall och Jur.kand. Lina Håkansson
 Advokatfirman Cederquist KB
 Box 1670
 111 96 Stockholm

MOTPART

AB Storstockholms Lokaltrafik, 556013-0683
 Lindhagensgatan 100
 105 73 Stockholm

Ombud: Advokat Joakim Lavér
 Advokatbyrå Hannes Snellman AB
 Box 7801
 103 96 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster - LUF

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår Securitas Sverige AB:s ansökan.

Dok.Id 217764

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND

AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) genomför en upphandling av väktartjänster för egendomsbevakning, SL-2011-04508. Av de fyra bolag som lämnade anbud var det enligt SL ingen som uppfyllde samtliga skall-krav avseende anbudsformalia, leverantörskvalificering samt upphandlingsföremål. En förhandling skedde av den anledningen med varje anbudsgivare i syfte att anpassa anbuden efter de krav som uppställts i förfrågningsunderlaget. I upphandlingsprotokoll den 16 december 2011 meddelades att efter genomförda förhandlingar och inkomna förtydliganden uppfyllde endast en anbudsgivare, Commuter Security Group AB (CSG), samtliga uppställda skall-krav. SL beslutade att avtal ska ingås med CSG.

YRKANDEN M.M.

Securitas Sverige AB (Bolaget) ansöker om överprövning och yrkar att förvaltningsrätten ska förordna att upphandlingen inte får avslutas innan rättelse vidtagits på så sätt att Securitas anbud ska tas upp till utvärdering och att en ny utvärdering därefter ska göras varvid Securitas tredje referens ska beaktas. Alternativt yrkas att upphandlingen ska göras om.

SL bestrider bifall till Bolagets yrkanden.

GRUNDER OCH SAKOMSTÄNDIGHETER

Bolaget anför till stöd för sin talan bl.a. följande.

SL har diskvalificerat Bolagets anbud trots att anbudet uppfyllde alla skall-krav. Åtgärden samt SL:s sätt att genomföra förfarandet för att anpassa Bolagets anbud till kraven i förfrågningsunderlaget har skett i

strid med de grundläggande principerna om transparens och likabehandlingen enligt 1 kap. 24 § LUF.

Utvärderingsmodellen har otillbörligen gynnat nuvarande leverantör och har utförats i strid med 1 kap. 24 § LUF eftersom det saknas en direkt koppling mellan de omständigheter som utvärderas genom referenserna och upphandlingsföremålet i strid med 12. kap 1 § LUF.

Bolagets, vars anbud rätteligen borde ha utvärderats, lider skada i den mening som avses i 16 kap. 1 § LUF av angivna upphandlingsfel.

Godtyckligt och oförutsebart förfarande för att anpassa anbuderna till förfrågningsunderlaget

Med anledning av att ingen anbudsgivare ansågs uppfylla alla skallkrav avseende upphandlingsföremålet bokade SL möten med anbudsgivarna för att anpassa anbuderna till kraven i förfrågningsunderlaget. SL:s möte med Bolaget genomfördes den 12 december 2011. Mötet föregicks inte av någon information, varken muntlig eller skriftlig, avseende vilka anmärkningar eller frågor SL hade på anbudet. Vid mötet gick SL igenom Bolagets anbud bilaga för bilaga och framförde sina synpunkter och frågetecken. SL:s personal förde anteckningar men har inte upprättat eller i vart fall inte översänt något särskilt protokoll över mötet.

Efter att SL mottagit förtydliganden och kompletteringar bedömde SL att Bolagets anbud inte uppfyllde följande skallkrav.

1. Under avtalstiden skall det finnas en av leverantören utsedd driftchef som arbetar heltid i SL-uppdraget (8.4)

2. Under alla arbetspass, hela avtalstiden, ska det finnas en av leverantören utsedd yttre arbetsledare för de tjänstgörande väktarna (8.5)
3. Väktare skall drogtestas avseende alkohol (9.6)
4. Slumpmässiga drogtestar skall göras på minst 10 procent av väktarna varje år (9.6)
5. Introduktionen skall minst omfatta kännedom om arbetssätt (10.9)

Punkt 1 – 3 är nya jämfört med de åtta tidigare markeringarna. Det är oklart om SL ansett att det rör sig om ursprungliga brister eller om SL ansett bristerna uppkomma på grund av vad som diskuterades på mötet alternativt Bolagets kompletteringar. Oavsett vilket har Bolaget inte beretts tillfälle att bemöta anmärkningarna på samma sätt som de andra anmärkningar SL haft på Bolagets anbud. Bolagets anbud är dock inte bristfälligt utan uppfyller samtliga krav.

Bristen på skriftlig dokumentation medför att det inte är möjligt att kontrollera att alla anbudsgivare har haft likvärdig information. SL har därmed inte säkerställt att alla anbudsgivare har haft samma förutsättningar och möjligheter att anpassa sitt anbud till kraven i förfrågningsunderlaget.

De skall-kravsbrister som enligt SL:s upphandlingsprotokoll uppkom efter mötet den 12 december 2011 gällde kraven på driftchef och yttre arbetsledare (avsnitt 8.4 respektive 8.5 i förfrågningsunderlaget) samt kravet på att väktare ska drogtestas avseende alkohol (avsnitt 9.6). Om detta utgör skall-kravsbrister, vilket bestrids, är det fråga om ursprungliga brister som fanns redan i Bolagets ursprungliga anbud. Om en upphandlande myndighet/enhet inom ramen för ett förhandlat förfarande genomför en kompletteringsrunda eller så kallad nollställning i syfte

att anpassa anbuden till upphandlingskraven, ska myndigheten/enheten givetvis ta upp samtliga de förhållanden av materiell karaktär som man upptäcker. Det kan inte anses förenligt med kraven på ett öppet och förutsebart förfarande att i ett sådant läge hålla tyst om skallkravsbrister och sen åberopa dem mot anbudsgivaren.

Felaktig bedömning av skall-krav avseende upphandlingsföremålet

Bolagets anbud uppfyller alla skall-krav avseende upphandlingsföremålet. Avseende kraven på driftchef och yttre arbetsledare (punkt 1 och 2) förelåg inga krav på att bifoga ytterligare information utan dessa krav skulle endast bekräftas i kryssrutan. Av översikten av den operativa ansvarsfördelningen i Bolagets kompletterande bilaga 2 framgår att Bolaget i SL-uppdraget kommer att ha en avdelningschef, vilket motsvarar driftchefen, samt en gruppleddare, vilken motsvarar den yttre arbetsledaren. Kraven diskuterades på mötet med SL och Bolaget förklarade att positionerna var inkluderade i Bolagets organisationsschema, men under andra beteckningar. SL var inforstådda med detta och hade inga invändningar eller ytterligare frågor.

Angående kraven om drogtestar anges i avsnitt 9.6 i förfrågningsunderlaget att anbudsgivaren, förutom att bekräfta i kryssrutan, även skulle bifoga en redovisning av rutiner, utförandeföretag och planeringen för drogtesterna. I bilaga 5 till Bolagets anbud anges att *"Securitas kommer följa SL:s krav på drogtestar både med slumpmässiga tester löpande under uppdragets utförande, vid nyrekrytering och vid särskilda händelser där arbetsledning eller Trygghetscentralen bedömer att det är viktigt att fastställa om väktaren är alkohol- eller drogpåverkad"*. Även på andra ställen i bilagan framgår att Bolaget testar avseende alkohol. Under rubriken Drogtestar anges att Bolaget utför slumpvis tester på minst 15 % av de anställda på varje platskontor vilket motsvarar mer än 10 % av väktarna. Med platskontor avses det eller de kostnadsställe(n) som skapas för varje uppdrag och inte ett fysiskt kon-

tor till vilket Bolaget knyter viss personal. Bolaget inser att formuleringen kan uppfattas som oklar men det är väl långsökt att läsa in en reservation i anbudet. Om SL haft betänkligheter i detta avseende kan man tycka att SL skulle ha ställt en klagörande fråga, exempelvis vid mötet mellan parterna.

När Bolaget räknar upp ett antal narkotiska preparat görs detta med hänvisning till Läkemiddelsverkets förteckning över narkotika i LVFS 2004:2 (ersatt av LVFS 2011:10) med angivande av att andra substanser inte får testas. Detta är alltså ett förtydligande att man inte får testa andra narkotiska substanser än de som klassas som narkotika. Skrivningen handlar om narkotika och enligt Bolaget borde det vara klart för envar att begränsningen hänför sig till vilka narkotiska preparat som får testas och att skrivningen inte omfattar alkohol. Tagen ur sin kontext kan möjligen skrivningen uppfattas som en reservation. Vid en genomläsning av hela bilagan är det dock uppenbart att Bolaget inte reserverat sig mot ett krav på alkoholtester. I linje med Kammarrätten i Stockholms resonemang i mål nr 3706-08 utsluter inte en skrivning som uttryckligen bara handlar om narkotika och anabola steroider att Bolaget åtagit sig att utföra krävda alkoholtester. En skrivning som anger att 15 % av de anställda vid ett platskontor ska drogtestas utsluter inte heller att minst 10 % av väktarna i SL-uppdraget testas.

Även om avsnitt 9.6 i förfrågningsunderlaget diskuterades vid mötet mellan parterna, anmärkte inte SL på att Bolagets anbud inte skulle uppfylla kravet att väktarna ska testas avseende alkohol.

Angående det sista kravet som SL inte ansett uppfyllt, innehållet i introduktionsplanen (punkt 5), framgår av avsnitt 10.9 i förfrågningsunderlaget att anbudsgivaren ska foga en intern introduktionsplan till anbudet. I Bolagets introduktionsplan används visserligen inte ordet arbetssätt, men det framgår att väktarna får utbildning bl.a. avseende vad som gäller, vad de gör om...,vem de ska kontakta och hur de rapporterar, dvs. typexempel på

arbetssätt. De synpunkter SL framförde i förhållande till kravet på introduktionens omfattning var att bilagan var "otydlig" och "lite tunn" samt att Bolaget skulle ta bort de utbildningar som hölls i SL:s regi. Bolaget uppfattade inte att SL ansåg att det saknades kännedom om arbetssätt. Såsom skall-kravet är formulerat avser det att visa att deltagarna får kännedom om arbetssätt, vilket de gör enligt Bolagets introduktionsplan.

Genom att diskvalificera Bolagets anbud trots att det uppfyllt alla skallkrav har SL agerat i strid med likabehandlingsprincipen. Skulle domstolen finna att det föreligger någon tvekan i detta avseende måste bristerna, sådana de nu kan vara, vara en direkt följd av ett otydligt förfrågningsunderlag. SL har utförmat förfrågningsunderlaget och är därmed ansvarig för eventuella oklarheter.

Kontaktuppgifter till referens

SL beslutade att inte kontakta Bolagets tredje referens eftersom det enligt SL saknades kontaktuppgifter till den tredje referensen. Bolagets anbud innehåller kontaktuppgifter, om än indirekt i form av kontaktuppgifter till kundansvarig hos Bolaget i Nederländerna. Även om detta kan medföra ett visst merarbete, vilket det inte nödvändigtvis gör, är det i så fall fråga om högst marginellt merarbete. SL har således inte haft rätt att vid utvärderingen av Bolagets anbud inte inkludera den tredje referensen.

Brister i utvärderingsmodellen

Otillbörligt gynnande vid utvärdering av referenser

För två av utvärderingskriterierna, "Förhindra skadegörelse" respektive "Proaktivt arbete", ska bedömningen grunda sig på referenser från anbudsgivarens tidigare uppdrag. Gällande bedömningen anges att "Vid utvärde-

ringen kommer hänsyn att tas till hur väl leverantörens redovisade uppdrag stämmer överens med SL-uppdraget". Detta förtydligades i frågor & svar där SL angav att hänsyn kommer också att tas till hur väl referensuppdragen överensstämmer med SL-uppdraget "eftersom referensen annars inte kan tillmätas samma betydelse".

SL-uppdraget är ensamt i sitt slag och saknar motsvarighet i omfattning och inriktning. Det gör att det bara finns ett referensuppdrag som kan få fullt tillägg i utvärderingen, nämligen CSG:s befintliga uppdrag. Övriga anbudsgivare kan inte lämna anbud som är så lika SL-uppdraget att de matchar CSG:s anbud i detta avseende och har inte heller getts möjligheten att i sina anbud redogöra för hur man på bästa sätt kan lösa uppdraget.

Eftersom SL:s utformning av utvärderingskriteriet enbart fokuserar på referensuppdragets överensstämmelse med SL-uppdraget så innebär det att det inte spelar någon roll hur CSG har utfört uppdraget utan CSG får en fördel enbart för att man haft uppdraget. SL har således genom utformningen av utvärderingskriterierna otillbörligen gynnat den befintliga leverantören. Bolaget uppmärksammade SL på att man av dessa anledningar ifrågasatte val av utvärderingskriterier.

Vidare är utvärderingskriteriet "Proaktivt arbete" utformat på så sätt att det premierar förmågan att utföra arbetsuppgifter som enligt tillämplig lagstiftning anses allmänt olämpliga, vilket rimligtvis måste anses som såväl oproportionerligt som tagande av ovidkommande hänsyn vid utvärderingen i strid med 1 kap. 24 § respektive 12 kap. 1 § LUF.

Otillåtna utvärderingskriterier

Enligt 12 kap. 1 § LUF ska en upphandlande enhet vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga ta hänsyn till kriteri-

er som är kopplade till föremålet för kontraktet. Av EU-domstolens dom i mål C-532/06, *Lianakis*, framgår att en utvärdering av referenser som huvudsakligen avser anbudsgivarens erfarenhet och allmänna förmåga att utföra uppdraget inte har tillräcklig koppling till upphandlingsföremålet och därmed inte är tillåten.

Kriteriet "Förhindra skadegörelse" bedöms enligt anbudsformuläret utifrån anbudsgivarens praktiska förmåga att förhindra skadegörelse och underlätta gripande av personer som begår brott. Bedömningsgrunderna för kriteriet "Proaktivt arbete" är bl.a. anbudsgivarens förmåga att bedöma hotbilder, att förebygga angrepp samt att ha goda förbindelser med polisen m.fl. Dessa kriterier hänför sig till anbudsgivarens allmänna förmåga att leda och organisera väktare och ger inget mervärde till SL-uppdraget. Förmågorna är närmast en förutsättning för ett bevakningsföretags verksamhet och har betydelse för utförandet av alla typer av bevakningsuppdrag. Kriterierna saknar således direkt koppling till upphandlingsföremålet och borde ha beaktats under kvalificeringen istället för under utvärderingen.

Otydliga utvärderingskriterier

SL har inte angett exakt vilka frågor som kommer att ställas till de kontaktade referenserna. Det framgår inte heller utifrån vilka kriterier kontaktpersonernas svar kommer att poängsättas och omvandlas till de omdömen som avgör hur många tilläggs timmar anbudsgivaren får. Denna information är nödvändig för att anbudsgivarna ska kunna förutse vad som kommer att tillmätas betydelse vid utvärderingen. Bristen ger också SL ett oacceptabelt stort utrymme för godtycke vid utvärderingen av referenserna.

SL har inte för något utvärderingskriterium angett utifrån vilka kriterier olika omdömen kommer att gå till. Av anbudsformuläret framgår endast att omdömena grundar sig på om anbudsgivaren bedömts ha en mycket god

förmåga, en god förmåga eller ingen eller medelmåttig förmåga. Det ges ingen ledning av vad som krävs för att anbudsgivarens förmåga ska anses vara exempelvis mycket god eller vad som är skillnaden mellan mycket god förmåga, god förmåga och ingen eller medelmåttig förmåga. Även detta innebär bristande transparens för anbudsgivarna och ett oacceptabelt stort utrymme för godtycke för SL.

Enligt praxis från kammarrätterna brister ett förfrågningsunderlag i transparens och likabehandling om den tillämpade poängmodellen (t.ex. 1-5 poäng) inte tydligt anger vad som krävs för att erhålla en viss poäng. Bolaget hänvisar här till Kammarrätten i Stockholms dom den 1 oktober 2009 i mål nr 3582-09, Kammarrätten i Göteborgs dom den 10 juli 2009 i mål nr 2295-09, Kammarrätten i Göteborgs dom den 20 mars 2009 i mål nr 6996-08 och Kammarrätten i Göteborgs dom den 9 juli 2008 i mål nr 3331-08.

SL anför bl.a. följande. SL har i upphandlingen inte i någon del brutit mot LUF. Även om förvaltningsrätten skulle finna att SL i upphandlingen har brutit mot LUF har den eventuella överträdelsen i vart fall inte inneburit att Bolaget lidit eller kan komma att lida skada.

I förfrågningsunderlaget anges i avsnitt 2.14 att avtalet SL och vinnande anbudsgivare ska sluta kommer att baseras på förfrågningsunderlaget med bilagor samt vinnande anbudsgivares anbud. Detta innebär att även bilagorna till den vinnande anbudsgivarens anbud kommer att bli en del av avtalet mellan SL och anbudsgivarens. Det är därför mycket viktigt att anbuden inklusive bilagor inte innehåller några oklarheter eller motstridigheter.

Godtyckligt och oförutsebart förfarande för att anpassa anbuden till förfrågningsunderlaget

SL har i samband med de möten som hölls uppmärksammat varje anbudsgivare på de skall-kravsbrister som SL identifierat i respektive anbudsgivares anbud och i samband därmed gett samtliga anbudsgivare samma förutsättningar att komplettera och/eller förtydliga sina anbud.

Det stämmer att vissa av de skall-kravsbrister som slutligen ledde till att Bolagets anbud diskvalificerades inte togs upp vid det ursprungliga mötet. Anledningen till att så inte skedde är att dessa brister inte förelåg vid mötet utan uppkom genom de kompletteringar av sitt anbud som Bolaget gjorde efter mötet. Att Bolaget inte har fått samma möjlighet att bemöta dessa, på grund av Bolagets kompletteringar uppkomna, skall-kravsbrister som de skall-kravsbrister som Bolagets ursprungliga anbud var behäftat med stämmer visserligen. Detta innebär dock inte att SL har brutit mot LUF. LUF ger inte anbudsgivare en rätt att kräva att ända fram till dess att tilldelningsbeslut meddelats få rätta eller ändra sina anbud, utan en rätt att kräva att samtliga anbudsgivare behandlas lika. I upphandlingen har samtliga anbudsgivare behandlats lika med avseende möjligheterna att komplettera och/eller förtydliga sina anbud. Det faktum att SL gav Bolaget möjligheten att förtydliga och komplettera sitt anbud innebär inte en skyldighet för SL att ge Bolaget möjlighet att rätta till fel som uppkom genom Bolagets komplettering. En sådan ordning skulle leda till stor tidsutdräkt och betydande omgång i upphandlingar.

Efter genomgång av minnesanteckningar som fördes vid mötet mellan SL och Bolaget kan konstateras att SL påtalade bristen avseende skall-kravet om drogtester. Vad gäller skall-kraven om driftchef och yttre arbetsledare är det förvisso korrekt att Bolagets anbud var behäftat med bristerna redan före kompletteringen. Detta faktum blev inte tydligt för SL förrän efter Bolagets komplettering.

SL vill därutöver framhålla att det under alla förhållanden, när ett förhandlat förfarande genomförs i successiva steg, inte kan åligga en upphandlande myndighet att begära in förtydliganden eller kompletteringar av ett anbud om det visar sig att anbudet inte är konkurrenskraftigt. SL hade således rätt att under förhandlingen besluta att inte genomföra vidare förhandlingar, och detta särskilt som det stod klart för SL att Bolagets anbud, även om det efter ytterligare förhandlingar skulle kunna uppfylla samtliga skallkrav, skulle komma att rangordnas sist av anbuderna.

Felaktig bedömning av skallkrav avseende upphandlingsföremålet

Det är felaktigt att det är tillräckligt att kryssa i den Ja-ruta i anbudsformuläret som korresponderar med respektive skallkrav. I förfrågningsunderlaget anges i avsnitt 2.3 att "*I samband med kvalificeringen och anbudsutvärderingen kommer SL att kontrollera att de av leverantören lämnade uppgifter är korrekta*". I avsnitt 2.2 i förfrågningsunderlaget anges att om en anbudsgivare i sitt anbud lämnar uttryckliga eller implicita reservationer mot villkor i förfrågningsunderlaget så kan anbudet komma att förkastas (och detta alltså även om en anbudsgivare kan ha kryssat i den så kallade Ja-rutan avseende det aktuella skallkravet).

I anbudsformuläret angavs under rubriken "Information" att det ålåg anbudsgivarna att visa att de krav som SL ställde i upphandlingen uppfylldes. SL har således varit i sin fulla rätt att, oaktat att Bolaget kryssat i Ja-rutan avseende ett visst skallkrav, kontrollera om Bolagets anbud uppfyllde kravet och om så inte var fallet förkasta anbudet. Rent parentetiskt kan nämnas att Bolaget i sitt ursprungliga anbud, trots att anbudet inte uppfyllde samtliga skallkrav, kryssade i samtliga Ja-rutor i anbudsformuläret

Angående kraven på driftchef och yttre arbetsledare så finns i bilaga 2 till Bolagets anbud inte, vare sig före eller efter den komplettering som Bola-

get inkom med efter parternas möte, någon beskrivning av vilken roll Bolaget avsåg att driftchefen respektive yttre arbetsledaren skulle ha i SL-uppdraget. Tvärtom innehåller bilagan inte någon beskrivning av de funktioner som skulle kunna stämma överens med de beskrivningar som återfinns i skall-krav 8.4 respektive 8.5.

Således uppfyllde inte Bolagets anbud, vare sig före eller efter den komplettering som Bolaget fick tillfälle att göra, skall-krav 8.4 eller 8.5. SL har därmed agerat i enlighet med LUF då SL gjorde bedömningen att Bolaget inte uppfyllde de båda skall-kraven. Denna bedömning påverkas inte av det faktum att Bolaget i sitt anbud kryssat i Ja-rutan avseende de båda skall-kraven.

Angående kraven om drogtester framgår tydligt av skall-krav 9.6 dels att drogtester som genomförs av väktare som arbetar i SL-uppdraget även ska omfatta kontroll av om testad väktare är påverkad av alkohol, dels att slumpmässiga drogtester varje år ska göras på minst 10 % av väktarna som arbetar i SL-uppdraget.

Såvitt avser vilka substanser som kontrolleras för vid de tester som Bolaget avsåg att genomföra angav Bolaget att: ”*Testerna omfattar cannabis, heroin, amfetaminer, kokain, LSD, GHB, ecstasy, opiater och anabola steroider (...) Analys av andra substanser och i andra syften än dessa får ej ske*”. Bolaget har alltså i sitt anbud uttryckligen angett att Bolaget vid sina drogtester inte kommer att testa om den testade personen är påverkad av alkohol. SL vitsordar att ordet alkohol förekommer tre gånger i bilagan, dock kan konstateras att alkoholtester aldrig omtalas i bilagan och att Bolaget ingenstans i bilagan anger att man testar för alkohol. SL vill i detta sammanhang också framhålla att SL vid parternas möte påpekade för Bolaget att SL tolkade skrivningen som en reservation och uppmanade Bolaget att ta bort den, vilket Bolaget inte gjorde.

Såvitt avser hur stor andel av väktarna som skulle testas genom slumpmässiga drogtester varje år angavs i bilaga 5 till Bolagets anbud att: *"Varje år ska minst 15 % av de anställda på varje platskontor tetas genom urinprov"*. På platskontor i bevakningsbranschen arbetar även andra anställda än väktare. Därutöver bör det noteras att det på Bolagets platskontor kan arbeta väktare som inte arbetar i SL-uppdraget. Om Bolaget testade 15 % av de anställda på varje platskontor är det därför inte säkert att 10 % av väktarna i SL-uppdraget testas. Såvitt är känt för SL skulle Bolaget till och med kunna testa 15 % av de anställda på berörda platskontor utan att en enda av de väktare som arbetade i SL-uppdraget testades. Texten kan därför inte tolkas på något annat sätt än som en reservation mot skall-kravet. Om det nu verkligen var så att Bolaget i anbudet med "platskontor" åsyftade ett kostnadsställe och inte ett platskontor, hade det varit naturligare att använda ordet "kostnadsställe"

Bolagets anbud uppfyller således inte skall-krav 9.6 i detta avseende. SL har därmed agerat i enlighet med LUF då SL gjorde bedömningen att Bolaget inte uppfyllde de båda skall-kravet. Denna bedömning påverkas inte av det faktum att Bolaget i sitt anbud kryssat i Ja-rutan avseende skall-kravet.

Angående kravet på innehållet i introduktionsplanen så anges i skall-krav 10.9 att

"(...) Leverantör skall i anbudet bifoga en intern introduktionsplan för nyrekryterade till SL-uppdraget. Planen skall gälla den introduktion väktarna får av leverantören innan de kan börja arbeta i SL-uppdraget och innan de genomgår SL-utbildningen. Introduktionen skall minst omfatta kännedom om arbetssätt, SL-avtalet och hur bärbar radiokommunikation fungerar. (...)".

I bilaga 6 till Bolagets anbud återfinns Bolagets offererade introduktionsplan. I introduktionsplanen beskrivs inte på något sätt hur väktare som genomgår introduktionen får information om det arbetssätt som ska användas i SL-uppdraget. Det är visserligen riktigt att introduktionsplanen under rubriken "Instruktioner" innehåller texten "*Vad gäller, Vad gör du om..., Vem skall du kontakta, Hur rapporterar du*". Den citerade texten kan enligt SL:s uppfattning dock inte anses beskriva en introduktion där deltagarna får kännedom om det arbetssätt som ska tillämpas i SL-uppdraget.

Bolagets anbud uppfyller således inte skall-krav 10.9 i detta avseende. SL har därmed agerat i enlighet med LUF då SL gjorde bedömningen att Bolaget inte uppfyllde de båda skall-kraven. Denna bedömning påverkas inte av det faktum att Bolaget i sitt anbud kryssat i Ja-rutan avseende skall-kraven.

För det fall förvaltningsrätten skulle finna att något av skall-kraven är ottydligt befinner sig de aktuella skall-kraven, och förfrågningsunderlaget i övrigt, i vart fall med god marginal inom de ramar som angavs av dåvarande Regeringsrätten i RÅ 2002 ref. 50.

Kontaktuppgifter till referens

Kravet på att ange referenser angavs i punkt 8.1 i förfrågningsunderlaget och lyder: "*(...) Leverantören skall lämna kontaktuppgifter till högst tre referenspersoner i ledande ställning hos kund/er som uppdragen gäller. (...)*". Bolaget nämnde i bilaga 1 till sitt anbud tre olika kunder. Avseende två av kunderna angavs kontaktuppgifter till referenspersoner hos respektive kund. Såvitt avser den tredje kunden angavs dock i stället kontaktuppgifter till en anställd hos Bolaget.

Det aktuella kravet innebär att SL efterfrågade kontaktuppgifter till en referensperson hos respektive kund och inte kontaktuppgifter till en person som kunde lämna kontaktuppgifter till referenspersonen. Bolaget har därför inte uppfyllt det aktuella kravet och SL har därmed agerat i enlighet med LUF då SL underlät att kontakta den i anbudet namngivne anställda hos Bolaget för att efterhöra om han kunde tillhandahålla kontaktuppgifter till kunden.

Brister i utvärderingsmodellen

Otillbörligt gynnande vid utvärdering av referenser

Avseende kriteriet "Proaktivt arbete" så fick även en annan anbudsgivare fullt tillägg i utvärderingen, trots att detta Bolag inte har något att göra med CSG:s nuvarande uppdrag för SL. Det står således klart att även andra referensuppdrag än CSG:s nuvarande uppdrag för SL kunde generera full poäng avseende de aktuella utvärderingskriterierna.

Som tydligt framgår av utvärderingskriteriet "Förhindra skadegörelse" är det respektive anbudsgivares offererade praktiska förmåga att förhindra skadegörelse och underlätta gripande av eventuella förövare som utvärderas, inte hur väl angivna referensuppdrag överensstämmer med SL-uppdraget. Vidare framgår tydligt av utvärderingskriteriet "Proaktivt arbete" att det är respektive anbudsgivares offererade förmåga att arbeta proaktivt som utvärderas, inte hur väl angivna referensuppdrag överensstämmer med SL-uppdraget.

Det är riktigt att innebörden av utvärderingskriteriet förtydligades under den så kallade "frågor & svar"-processen. Två frågor besvarades angående innebörden av att det i anbudsformuläret angavs att vid bedömningen av de båda aktuella utvärderingskriterierna skulle hänsyn tas till hur väl angivna

referensuppdrag stämde överens med SL-uppdraget. Det står klart dels att utvärderingskriterierna inte fokuserar enbart på referensuppdragets överensstämmelse med SL-uppdraget, dels att SL i de förtydliganden som gjordes betonade även andra aspekter av utvärderingen än angivna referensuppdrags likhet med SL-uppdraget.

Vidare syftar bedömningen av anbudsgivarnas förmåga att "*skaffa kunskaper om de individer och organiserade grupper som begår brott riktade mot SL:s egendom och infrastruktur*" naturligtvis inte på deras förmåga att bedriva någon form av olaglig eller olämplig spanings- eller utredningsverksamhet.

Otillåtna utvärderingskriterier

De två utvärderingskriterier som Bolaget med hänvisning till EU domstolens avgörande i mål C-532/06, *Lianakis*, anser är otillåtna är kriterierna "Förhindra skadegörelse" och "Proaktivt arbete".

SL anser att de aktuella utvärderingskriterierna har en mycket stark koppling till upphandlingsföremålet. SL-uppdraget är speciellt såtillvida att det ställer höga krav på att det ansvariga bevakningsföretaget kan arbeta strategiskt och långsiktigt för att förhindra att SL:s egendom utsätts för skadegörelse. Det finns därför ett direkt samband mellan anbudsgivarnas offerrade förmåga att förhindra skadegörelse och underlätta gripande av personer som begår brott riktade mot SL:s infrastruktur och den kvalitet med vilken SL-uppdraget kan utföras. Detsamma gäller anbudsgivarnas offerrade förmåga att i syfte att få kännedom om angreppssätt och kommande aktioner etc. bedöma hotbilder och skaffa kunskap om de individer och organiserade grupper som begår brott riktade mot SL:s egendom och infrastruktur. SL:s utvärdering av de aktuella kriterierna har inte till någon del

utgjort en utvärdering av anbudsgivarna utan har endast berört den kvalitet på upphandlingsföremålet som respektive anbudsgivare offererade.

Det är SL:s uppfattning att det är tillåtet att använda sig av referenser samt utvärderingskriterier likt de som SL tillämnade i upphandlingen så länge referenstagningen och utvärderingskriterierna har en direkt koppling till upphandlingsföremålet och således är ägnade att identifiera det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Det är på detta, tillåtna, sätt som SL har tillämpat de aktuella utvärderingskriterierna.

De avgöranden från EU-domstolen varigenom principen etablerats har vid ett flertal tillfällen tolkats av svenska domstolar. T.ex. uttalade Kammarrätten i Sundsvall i mål nr 319-11 att EU-domstolens praxis inte kan anses utgöra något absolut hinder mot att poängsätta t.ex. yrkeserfarenhet vid utvärderingen så länge som detta är ägnat att identifiera det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

I doktrin har anförts att syftet med ett visst utvärderingskriterium är avgörande för om det är tillåtet eller inte och att kriterier som vid en första anblick kan tyckas snarare "tillhöra" kvalificeringsfasen mycket väl kan tillämpas vid anbudsutvärderingen så länge syftet är att identifiera det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Som exempel på ett kriterium som kan användas antingen som kvalificerings- eller utvärderingskriterium nämns "*erfarenhet av liknande arbete*". (Falk, lag om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster - en kommentar, s. 425)

SL anser inte att svensk rättspraxis på området kan betecknas som "klar", vilket Bolaget anför. Tvärtom nämner Upphandlingsutredningen i sitt delbetänkande "*På jakt efter den goda affären*" kammarrätternas praxis i mål som rör just i vilken utsträckning som referenstagning avseende erfarenheter och kompetens får användas som tilldelningskriterium för att exempli-

fiera hur kammarrätterna "har kommit till olika slutsatser trots att i princip likadana sakfrågor verkar ha varit föremål för bedömningarna" (SOU 2011:73, sid 85 f).

Otydliga utvärderingskriterier

Det är förvisso riktigt att SL inte angett "exakt vilka frågor" som SL avsåg att ställa till de av anbudsgivarna uppgivna referenserna. En ordning där upphandlande enheter i förväg tvingas ange exakt vilka frågor som enheten har för avsikt att ställa till referenser skulle vålla mycket stora praktiska problem. Bolagets uppgift om att det av förfrågningsunderlaget inte framgår utifrån vilka kriterier kontaktpersonernas svar skulle poängsättas bygger sannolikt på ett missförstånd. SL vill därför förtydliga att anbudet i detta avseende har utvärderats utifrån de kriterier som angavs i anbudsformuläret.

Förfrågningsunderlaget innehöll dels ett antal minimikrav som samtliga anbud var tvungna att uppfylla (vilket Bolagets anbud inte gjorde), dels sex mer kvalitativa utvärderingskriterier som användes för att räkna ut antalet tilläggstimmar som varje anbud erhöll. Även om det inte angavs exakt vad som krävdes för att ett anbud skulle erhålla ett visst betyg (vilket i en funktionsupphandling varken är önskvärt eller möjligt) bör Bolaget vid utformningen av sitt anbud ha insett att ju bättre funktion Bolaget offererade, desto bättre resultat skulle anbudet få i utvärderingen.

Således uppfyller utvärderingsmodellen i samtliga avseenden de krav som kan ställas med avseende på förutsebarhet och transparens, detta särskilt som upphandlingen utgör en funktionsupphandling. Förfrågningsunderlaget och SL:s tillämpning av detsamma har därmed inte på något sätt varit otydligt eller i övrigt brutit mot LUF.

Skada

Om domstolen trots allt skulle finna att SL i något avseende har brutit mot LUF så har en sådan överträdelse i vart fall inte medfört att Bolaget lidit eller riskerat att lida någon skada.

Som angetts avgjordes vilket som var det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet genom att varje anbudsgivares offererade anbudstimmar först räknades ut (genom att det offererade antalet serviceväktartimmar, egendomsväktartimmar och extrabeställningstimmar adderades). Därefter adderades varje anbuds sålunda uträknade anbudstimmar med det antal tilläggstimmar som respektive anbud erhållit i utvärderingen. Det anbud som härigenom erhöll den högsta totala summan timmar ansågs vara det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

SL har, trots att tre av de fyra anbuderna inte uppfyllde ställda skall-krav med avseende på upphandlingsföremålet, genomfört den ovan beskrivna uträkningen avseende samtliga anbud för att kunna bedöma hur anbuderna förhöll sig till varandra. Bolaget hade efter genomförd utvärdering den lägsta totalsumman av alla fyra anbudsgivarna och rangordnades således sist.

Merparten av de påstådda upphandlingsfel som Bolaget gör gällande är relaterade till SL:s hantering av skall-krav i upphandlingen. Av påståendena om upphandlingsfel är det enbart två som om de hade fog för sig skulle påverka anbudsgivarnas utvärderingssumma, nämligen påståendet om att SL otillbörligt gynnat CSG vid utformningen av lämnade referenser och påståendet om att SL agerat felaktigt genom att underlåta att spåra upp den av Bolagets referenser som saknade kontaktuppgifter. Det är därför enbart de två nämnda påstådda upphandlingsfelen som ens teoretiskt hade kunnat påverka resultatet av utvärderingen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

I 1 kap. 24 § LUF anges följande. Upphandlande enheter skall behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar skall vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 12 kap. 1 § LUF anges följande. En upphandlande enhet skall anta an-
tingen

1. det anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga för den upphandlande enheten, eller
2. det anbud som innehåller det lägsta priset.

Vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga, skall enheten ta hänsyn till olika kriterier som är kopplade till föremålet för kontraktet, såsom pris, leverans- eller genomförandetid, miljöegenskaper, driftkostnader, kostnadseffektivitet, kvalitet, estetiska, funktionella och tekniska egenskaper, service och tekniskt stöd.

En upphandlande enhet skall i annonsen om upphandlingen eller i förfrågningsunderlaget ange vilken grund för tilldelning av kontraktet som kommer att tillämpas.

Den 1 november 2011 ändrades lydelsen av bestämmelser i 16 kap. LUF. Av övergångsbestämmelser framgår att äldre lydelse ska tillämpas för upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet.

I 16 kap. 5 § LUF i dess lydelse före den 1 november 2011 anges bl.a. följande. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 24 § eller någon annan bestämmelse i denna lag

och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Förvaltningsrättens bedömning

I mål om ingripande enligt LOU gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter talan grundas (RÅ 2009 ref. 69). Detsamma gäller enligt LUF. Prövningen i förvaltningsrätten utgör en kontroll av om det på grund av vad sökanden har framfört finns anledning att vidta sådana åtgärder som anges i 16 kap. 5 § LUF.

Otillbörligt gynnande vid utvärdering av referenser?

Bolaget har anfört att SL genom utformningen av utvärderingskriterierna otillbörligen gynnat den befintliga leverantören CSG. SL-uppdraget är enligt Bolaget ensamt i sitt slag och saknar motsvarighet i omfattning och inriktning, vilket skulle göra att det bara finns ett referensuppdrag som kan få fullt tillägg i utvärderingen, nämligen CSG:s befintliga uppdrag.

SL har anfört att det tydligt framgår av utvärderingskriterierna "Förhindra skadegörelse" och "Proaktivt arbete" att det är respektive anbudsgivares offererade förmåga som utvärderas, inte hur väl angivna referensuppdrag överensstämmer med SL-uppdraget. Avseende kriteriet "Proaktivt arbete" så fick även en annan anbudsgivare fullt tillägg i utvärderingen, trots att detta Bolag inte har något att göra med CSG:s nuvarande uppdrag för SL.

Angående utvärderingskriterierna "Förhindra skadegörelse" och "Proaktivt arbete" anges att "[b]edömningen grundar sig på referenser från tidigare

uppdrag leverantörerna haft och som leverantören bedömer är mest likt SL-uppdraget”.

Förvaltningsrätten finner att det är naturligt att referenser från tidigare uppdrag som liknar SL-uppdraget medför att det lättare går att bedöma anbudsgivarens förmåga. Emellertid framgår det varken av formuleringen i anbudsutvärderingen eller av SL:s förtydliganden att de tidigare uppdragen måste vara helt överensstämmande med SL-uppdraget. Det saknas därför skäl att anta att endast en anbudsgivare som tidigare haft uppdrag av SL kan erhålla fullt tillägg.

Det framgår även tillräckligt tydligt att det är anbudsgivarens förmåga som bedöms. Att SL har haft tidigare erfarenhet av en anbudsgivare medför dessutom inte nödvändigtvis att anbudsgivarens förmåga bedöms som god eller mycket god. Förvaltningsrätten finner därför att vad som anförts i målet i denna del inte visar att något otillbörligt gynnande i strid med LUF har skett i upphandlingen.

Otillåtna utvärderingskriterier?

Bolaget har med hänvisning till EU-domstolens avgörande i mål C-532/06, *Lianakis*, anført att en utvärdering av referenser som huvudsakligen avser anbudsgivarens erfarenhet och allmänna förmåga att utföra uppdraget, och inte har tillräcklig koppling till upphandlingsföremålet, inte är tillåten.

SL har anført att det är tillåtet att använda sig av referenser samt utvärderingskriterier likt de som SL tillämnade i upphandlingen så länge referenstagningen och utvärderingskriterierna har en direkt koppling till upphandlingsföremålet och således är ägnade att identifiera det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

En förutsättning för att använda referenser i utvärderingsfasen är att referenstagningen syftar till att fastställa det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Av EU-domstolens avgörande i mål C-532/06, *Lianakis*, framgår att kriterier som huvudsakligen avser vilken erfarenhet samt vilka kvalifikationer och resurser anbudsgivare förfogar över för att säkerställa ett gott utförande av projektet i fråga inte kan anses utgöra utvärderingskriterier.

Vilka kriterier som är relevanta måste, enligt förvaltningsrättens bedömning, bedömas från fall till fall.

Den i målet aktuella upphandlingen avser väktartjänster för egendomsbevakning. Vad gäller utvärderingskriterierna "Förhindra skadegörelse" och "Proaktivt arbete" har Bolaget anfört att förmågorna närmast är en förutsättning för ett bevakningsföretags verksamhet och har betydelse för utförandet av alla typer av bevakningsuppdrag. Förvaltningsrätten finner emellertid att förmågorna inte huvudsakligen är hänförliga till anbudsgivarens kvalifikationer och yrkesmässiga kapacitet, utan till föremålet för upphandlingen, dvs. den tjänst som anbudsgivaren erbjuder.

Referensupptagningen i anbudsutvärderingen förefaller ha syftat till att utröna hur anbudsgivaren tidigare har utfört sina uppdrag och hur nöjda tidigare kunder varit med tjänsten och inte till att bedöma anbudsgivarens erfarenhet, kvalifikationer och resurser som sådana. Om en anbudsgivare bedöms ha mycket god förmåga att förhindra skadegörelse eller arbeta proaktivt har betydelse för att identifiera och fastställa det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Någon sammanblandning av kvalificerings- och utvärderingsfasen har således inte skett (jfr Kammarrätten i Göteborgs dom den 18 november 2010 i mål nr 2504-10). Att referenserna ska användas vid utvärderingen framgår vidare av förfrågningsunderlaget. Vad Bolaget anfört i denna del kan således inte medföra ett ingripande med stöd av LUF.

Otydliga utvärderingskriterier?

Transparensprincipen uttrycks genom öppenhetskravet i 1 kap. 24 § LUF, och innebär att upphandlingsprocessen ska kännetecknas av förutsebarhet. En anbudsgivare ska genom förfrågningsunderlaget kunna få insikt i hur kvalifikationen och utvärderingen av dess anbud kommer att bedömas. Däremot gör de skiftande förhållanden som förekommer i det ekonomiska livet att även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp LUF och EU-rätten inte träds för när (jfr RÅ 2002 ref. 50).

Bolaget har anfört att det av utvärderingskriterierna inte framgår vad som krävs för att anbudsgivarens förmåga ska anses vara mycket god, god eller medelmåttig och att detta innebär bristande transparens för anbudsgivarna och ett oacceptabelt stort utrymme för godtycke för SL.

SL har anfört att även om det inte angavs exakt vad som krävdes för att ett anbud skulle erhålla ett visst betyg, vilket enligt SL varken är önskvärt eller möjligt i en funktionsupphandling, bör Bolaget vid utformningen av sitt anbud ha insett att ju bättre funktion bolaget offererade, desto bättre resultat skulle anbudet få i utvärderingen.

I förfrågningsunderlaget anges vilka förmågor som kommer att bedömas i utvärderingen av kompetens och erfarenhet. Vad gäller urvalskriteriet "Förhindra skadegörelse" är det "*[d]en praktiska förmåga leverantören har att kunna förhindra skadegörelse och underlätta gripande av personer som begår brott riktade mot SL:s infrastruktur*" och vad gäller urvalskriteriet "Proaktivt arbete" är det bl.a. förmåga att "*bedöma hotbilder, skaffa kunskap om de individer och organiserade grupper, som begår brott riktade mot SL:s egendom och infrastruktur*". Det anges dock inte närmare vad som krävs för att en anbudsgivare ska erhålla ett visst tillägg, förutom att

denne ska bedömas ha mycket god, god respektive ingen eller medelmåttig förmåga.

Förvaltningsrätten anser att när en upphandlande enhet fastställer andra utvärderingskriterier än enbart pris är det ofrånkomligt att kriterierna i viss mån bedöms subjektivt vid utvärderingen. Det finns dock inget krav i LUF eller unionsrätten på att varje steg i en skala ska beskrivas i ord i förfrågningsunderlaget. Att det inte anges närmare vad som krävs för att uppnå ett visst tillägg och att det inte finns något i förväg bestämt facit för vad som ska medföra ett visst betyg medför inte i sig att förfrågningsunderlaget ska anses strida mot transparensprincipen.

Förvaltningsrätten gör bedömningen att utvärderingskriterierna är tillräckligt tydliga och klara för att anbudsgivarna ska kunna avge sina anbud med tillräcklig insikt om hur utvärderingen kommer att ske (jfr Kammarrätten i Göteborgs dom den 30 maj 2011 i mål nr 1213-11).

Förvaltningsrätten finner vidare att det inte finns stöd för Bolagets påstående att en förmåga att utföra arbetsuppgifter som enligt tillämplig lagstiftning anses olämpliga skulle premieras i utvärderingskriteriet ”Proaktivt arbete”.

Kontaktuppgifter till referens

Bolaget har anfört att SL inte haft rätt att vid utvärderingen inte inkludera den tredje referensen, eftersom det enligt SL saknades kontaktuppgifter till referensen.

I punkt 8.1 anges bl.a. att ”[l]everantören skall lämna kontaktuppgifter till högst tre referenspersoner i ledande ställning hos kund/er som uppdragen gäller”. Det är ostridigt i målet att Bolaget i sitt anbud inte angett kontakt-

uppgifter till en referensperson i ledande ställning hos den tredje referensen, utan endast till kundansvarig hos Bolaget i Nederländerna.

Förvaltningsrätten anser att det ankommer på Bolaget att se till att SL kan komma i kontakt med åberopade referenspersoner. Även om det sannolikt vore möjligt att genom kundansvarig hos Bolaget i Nederländerna få tillgång till kontaktuppgifter till referenspersonen finner förvaltningsrätten att Bolaget inte kan anses ha lämnat kontaktuppgifter i enlighet med punkt 8.1. SL har därför rätteligen inte inkluderat den tredje referensen vid utvärderingen.

Brister angående förfarande och bedömning av skall-krav

SL har trots att endast ett anbud ansågs uppfylla skall-kraven genomfört en utvärdering av respektive anbud. Efter beräkning av Bolagets offererade anbudstimmar adderat med Bolagets tilläggstimmar rangordnades Bolaget sist.

Eftersom utvärderingen resulterade i att Bolaget rangordnade på sista plats har SL:s bedömning av skall-kraven inte påverkat utgången av upphandlingen för Bolagets del utifrån de invändningar Bolaget har. Förvaltningsrätten finner därför att det saknas anledning att pröva om Bolaget uppfyllt samtliga skall-krav samt invändningar i övrigt som rör utvärderingen. Detta eftersom oavsett om skulle Bolaget anses uppfylla skall-kraven eller inte hade Bolaget inte vunnit upphandlingen. Bolaget har därför inte lidit eller riskerat att lida skada av att skall-kraven inte ansetts uppfyllda.

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att det mot bakgrund av vad som anförts i målet inte finns förutsättningar för ingripande enligt LUF. Ansökan ska därför avslås.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

25844-11

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A LOU)

Susanne Bagge

Rådman

Föredragande har varit Nils Henriksson.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppges sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU

